

Gróf Esterházy Jánosról – dióhéjban

Gróf Esterházy János személyében olyan kiváló magyar politikus-egyéniséget tisztelhetünk, aki egész életével, tragikus egyéni sorsával, teljes politikusi életművével bizonyította: *erkölcs* és *politika* igenis összeegyeztethető, *emberi tisztaság* és *korrekt politikai magatartás* nem zárja ki, hanem egyenesen és elengedhetetlenül feltételezi egymást.

Ki is volt az 1901. március 14-én, Nyitraújlakon született Esterházy János? A felvidéki magyarság mártírja, vértanúja. Emberi és politikai bölcsességgel megáldott felvidéki magyar államférfi. 1932-ben az Országos Keresztény Szocialista Párt, 1936-ban pedig az

Egyesült Magyar Párt elnöke lett. Parlamenti képviselő, keresztényszocialista politikus, hívő ember és magyar. Magyar történelmi személyiség, akinek vallomásaiban és tevékenységében három vonulat jelent meg: a pacifizmus, a magyarságszolgálat és a Magyar Szent Korona népeinek testvérisége. Mindenkor nyilvánosan kiállt a felvidéki és az egyetemes magyarság jogaiért. Szorgalmazta a felvidéki magyar nemzeti közösség önrendelkezésének megvalósítását. Politikai célja a trianoni békeszerződés revíziója és a magyar politikai egység megteremtése volt.

Az első bécsi döntést követően Esterházy Szlovákiában maradt, jelentős érdemei vannak abban, hogy a magyar lakosság nem hódolt be a nemzetiszocialista eszméknek, és sajtóját a magyar keresztény szellemű antifasizmus jellemezte. Többször tárgyalt Tisoval, Benešsel és Husákkal a magyar nemzeti közösség jogairól.

1942-ben Hitler felszólította Tiso elnököt, hogy Szlovákiából deportáltassa az összes zsidót a német koncentrációs táborokba. „*Szlovákiát teljesen zsidótlantani kell*” – jelentette ki Hitler, s hozzáfűzte: „*...ha Szlovákia ezt visszautasítja, a legrosszabbra számíthat részemről.*” A megfélemlített szlovák kormány azonnal kidolgoztatott egy törvénytervezetet, amely elrendeli a zsidók deportálását a Reich munkatáborába. Ezt a tervezetet 1942. május 15-én szavazásra terjesztették elő a szlovák nemzetgyűlésben. A 68/1942-es számú törvényjavaslatot valamennyi képviselő megszavazta, egyedül Esterházy János, a Magyar Párt képviselője nem szavazta meg. „*Keresztény és demokrata lelkiismeretem kategorikusan ellenzi a zsidók deportálását*” – jelentette ki Esterházy, majd elhagyta a termet. 1944-ben zsidók, csehek, szlovákok, lengyelek százainak segített a Gestapo előli szökésben. A Gestapo körözte őt.

Esterházyt 1945 nyarán Pozsonyban letartóztatták, majd a titkosszolgálat pincebörtönében kegyetlenül összeverték. A pozsonyi Nemzeti Bíróság szenátusa 1947. szeptember 16-án kötél általi halálra ítélte a faszizmussal való együttműködése miatt, majd az ítéletet a Csehszlovák Köztársaság elnöke életfogytig tartó fegyházbüntetésre változtatta. A halálos ítélet kimondása idején a Szovjetunióban raboskodott, koholt vádak alapján tíz év kényszermunkára ítélték, és elküldték Szibériába. 1949 tavaszán élőhalottként hozták vissza Csehszlovákiába, ahol az ország csaknem valamennyi börtönében raboskodott. 1957. március 8-án halt meg a morvaországi Mírov börtönében. Szlovákiában mindmáig nem rehabilitálták.